

Oponentský posudek diplomové práce:

Adriana Šmejkalová, Obecné principy zobrazování snů ve vizuální kultuře

Ústav pro dějiny umění FFUK

Adriana Šmejkalová si zvolila velmi náročné téma, vyžadující velmi rozsáhlé znalosti literatury a jejího výtvarného zobrazení i sekundární literatury. Navzdory rozsáhlosti zkoumaného materiálu si zachovala určitý jednotící pohled na dané téma a víceméně úspěšně rozlišuje úlohu snu v dobovém kontextu

V kapitole o snech ve středověku je shromážděn velmi obsáhlý materiál a příklady jednotlivých motivů jsou dobře zvoleny (jen by bylo dobře poznamenat, že jde právě jen o příklady, protože podobných ikonografických motivů je mnohem více). Na počátku si autorka všímá poměrně subtilních výchozích rozdílů ve starozákonní a novozákonní interpretaci a nadále veškerém křesťanském pojetí snu, které se však časem sjednocuje ve shodě s jednotnou křesťanskou interpretací světa creatio - salvatio, kde se odindividualizované sny téměř důsledně stávají znameními zásahu Božího nebo aspoň způsobem vyslyšení individuální prosby. Neopomíná také zmínit vliv midrashim v židovských (Zlatá Haggadah) a naopak křesťanských apokryfů, např. v italské protorenesanci (k novému slohovému pojetí těchto maleb, které je zde nutně poněkud zjednodušeno, protože je mimo oblast hlavního zájmu, by bylo ovšem možno doplnit spoustu literatury, m.j. i Pešinovu práci o prostoru a architektuře u Giotta). Obsáhle a zajímavě se zabývá snem Jákobovým jako klíčovým momentem jak pro hebrejský (ustanovení Israele), tak i křesťanský (založení oltáře-chrámu) výklad bible.

Zdařilá je také podkapitola o snech řádových světců, kde se uplatňují četná topoi týkající se potvrzení řádu (sny papežů) nebo i šířeji se vyskytující sny matek světců (zde uvedení matky sv. Augustina, Dominika, Františka, z dalších je možno uvést např. sv. Eligia ad). Topoi se vyskytují i u snů panovníků, kde se autorka zabývá známými sny Karla IV. I na něj je přenesen obvyklý sen (nebo vidění, obojí je v této době těžko rozlišitelné) spojený už od doby sv. Pavla s obrácením a uvedením na cestu spravedlnosti (m.j. sv. Augustin, u nás kromě Karla IV. je sen výrazným zásahem např. i v životě Arnošta z Pardubic). Užití těchto topoi by bylo asi možné i užitečně vysledovat v celém středověku a přesahy do dalších období, ale to by bylo úkolem jiné práce).

Jedinou chybou, kterou bych diplomantce vytkla (kromě nepodstatných a snadno opravitelných omylů, jako je datování Sassetových maleb v pozn. 78), je naprosto nedůsledná transkripce slov a jmen řeckých a latinských, které se vyskytují tu v řecké, tu latinské verzi, dokonce i v anglické a někde zcela chybně transkripce (Ptolemy, Vorraine). Podoba jmen je evidentně závislá na literatuře, z níž bylo čerpáno, ale pro další, snad tištěnou verzi práce by bylo nutno je sjednotit. Někde se vyskytne i chybné skloňování (Petruce Comestora, Herodotose, ap.)

Kromě k těmto snadno opravitelným chybám nemám k práci podstatnější připomínky, naopak ji považuji za neobyčejně kvalitní a je zřejmé, že jí autorka věnovala spoustu času a práce. Jazyková stránka je kromě uvedených chybných transkripcí jmen velmi dobré úrovně a napsána srozumitelně, bez nadměrného živání oborového 'fachjazyka'. Předložený text považuji za velmi podstatnou úvodní část práce, kterou chce zřejmě A.Š. dotáhnout až do současnosti a k níž jí přeji hodně síly i soustředění.

Práci plně doporučuji k obhajobě a hodnotím ji jako výbornou.

Hana Hlaváčková

